

בזכות מטוס רוסי אני חי היום

יאיר לפיד

אנחנו מציינים החודש שלוש שנה לחידוש היחסים בין ישראל לרוסיה, אך הקשרים בין העם היהודי לעם הרוסי נמשכים כבר מאות שנים. יהודים חיים ברוסיה מאות שנים. ברוסיה התקיימו חיים יהודיים עשירים ומגוונים, התפתחה תרבות היידיש ותנועת החסידות. האימפריה הרוסית היא ערש הציונות המודרנית וממנה הגיעו ארצה עולי העליות הראשונות.

העם היהודי השפיע על התרבות הרוסית וגם הושפע ממנה. המורשת המשותפת שלנו כוללת הוגים וסופרים ציונים דוגמת פינסקר, אחד העם, ביאליק ורבים נוספים שבאו מתחומי האימפריה הרוסית ושאו ממנה השראה. התיאטרון הלאומי שלנו, 'הבימה', הוקם בהשראת התיאטרון הרוסי. באולמות הקונצרטים שלנו מנגנים את צ'ייקובסקי ורחמינינוף. כל ילד מכיר את טולסטוי ודוסטויבסקי. מדינאים ציונים וישראלים כמו חיים ויצמן, זאב ז'בוטינסקי, דוד בן-גוריון, גולדה מאיר ורבים נוספים לא רק דיברו רוסית אלא הושפעו מהחשיבה והפרקטיקה הפוליטית ברוסיה ובאירופה של תקופתם.

עמינו ידעו שנות אור ותקופות של חושך נורא. העם היהודי והעם הרוסי עמדו באותו צד של המתרס ההיסטורי במאבק הגדול והאיום ביותר על גורל האנושות במלחמת העולם השנייה. העם היהודי ומדינת ישראל זוכרים לעד את תרומתו המכרעת של הצבא האדום לניצחון על גרמניה הנאצית ולשחרור מחנות הריכוז וההשמדה.

את אבי טומי ז"ל הציל מטוס רוסי בחורף 1945. אבי, שהיה ילד קטן, הובל עם אמו על ידי הנאצים בשיירה ברחובות בודפשט. מטוס רוסי שהנמיך טוס מעליהם גרם לבהלה והשיירה התפזרה. סבתי ניצלה את המהומה ודחפה את אבא לתא שירותים קטן וכך הוא ניצל ממוות. מי יודע מה היה קורה לולא עבר המטוס הרוסי באותו היום בשמי בודפשט.

יותר ממיליון וחצי חיילים יהודים השתתפו בצבאות בעלות הברית. אחד מהם היה הדוד שלי, לצי למפל, שברח ממחנה עבודה והצטרף לצבא האדום. אחד מחצי מיליון יהודים שלחמו בשורות הצבא האדום ובגדודי הפרטיזנים. 200 אלף מהם לא שבו משדות הקרב.

המחויבות שלנו היא כפולה – לזכור את העבר ולדאוג לעתיד. ישראל ורוסיה עומדות היום בחזית אחת נגד האנטישמיות ונגד כל ניסיון לשכתב את זיכרון השואה בעולם כולו. המסר הזה חשוב ומהדהד בעוצמה. בין שתי המדינות ושני העמים מחבר גשר אנושי רחב וגדול. מאות אלפי ישראלים דוברי רוסית ומאות אלפי יהודים ברוסיה מחברים מדי יום את רוסיה וישראל בהיקף אינסופי של קשרים והזדמנויות. הם וחבריהם מסייעים לחיזוק הקשרים בתחומי הכלכלה, התיירות, המדע והתרבות.

אני מבקש להודות לנשיא ולדימיר פוטין על קידום היחסים וההישגים בין שתי המדינות ולשר החוץ סרגיי לברוב, שמוזיל כבר שנים ארוכות את הקשרים הדיפלומטיים בין מדינת ישראל והפדרציה הרוסית. בזכות עבודתם חתמנו לפני יותר מעשור על הסכם פטור מוויזות, שהגביר פי חמישה ויותר את זרם התיירות בין

המדינות. קרוב למיליון תיירים נעו לפני הקורונה בקרוב ל-100 טיסות שבועיות בין רוסיה לישראל. אנו בטוחים שנחזור להיקפים אלה עם ההתגברות על הקורונה.

ישראל ורוסיה חולקות עניין רב בשיתוף פעולה רחב בתחומי הרפואה, ההיי־טק, המדע והמחקר, החקלאות והתשתיות. אין נושא שבו לא נוכל להעשיר זה את זה בחידושים ועבודה משותפת. אנו נמצאים בעיצומו של המשא ומתן לחתימת הסכם אזור סחר חופשי בין ישראל לאיחוד האירופי־אסייתי שרוסיה חברה בו. הסכם זה יאפשר שדרוג משמעותי נוסף של קשרינו הכלכליים והמסחריים, לטובת שני הצדדים.

רוסיה וישראל חולקות עניין משותף ביציבות ושלוש באזורנו. ישראל רואה ברוסיה שותפה חשובה בראייה אזורית ואסטרטגית. איום הגרעין האיראני, המצב בסוריה ובאזורים נוספים, כל אלה סוגיות שנדונות באורח פתוח ואמיתי בין המנהיגים. גם כאן אני מבקש לשבח את הנהגת רוסיה, שיש לה חלק גדול במידת ההבנה והתיאום ששתי המדינות הצליחו להגיע אליהם בסוגיות חשובות של ביטחון לאומי. נושאים אלה ורבים נוספים יוצרים בסיס איתן ליחסים בינינו.

אם נתבונן במה שהשגנו בשלושה עשורים נוכל להתגאות ולהביט בתקווה לעבר הישגים עתידיים משמעותיים לא פחות. אני מאמין שכיום יש לנו הזדמנות היסטורית, אולי יותר מאי פעם, להעמיק עוד יותר את היחסים בין שני העמים שלהם קרבה מיוחדת. אני משוכנע שלא רק העבר מחבר בינינו, אלא גם העתיד. אני מתכוון להמשיך ולפעול כדי שאותו עתיד ייצור קשר חזק עוד יותר בין ירושלים למוסקבה.

* פורסם לראשונה ב-Ynet ב-15 באוקטובר 2021.